

ENHET OG MANGFOLD I BAPTISTSAMFUNNET – PROBLEM ELLER MULIGHET?

Av Odd Arne Joø

I denne artikkelen ønsker jeg å drøfte de problemer som ligger i det faktum at det i dag er svært sprikende oppfatninger blant norske baptister og menigheter. Mange av disse lar seg ikke forene, og ingen av dem kommer til å «seire» over de andre. De lar seg heller ikke harmonisere. Da har vi et dilemma om vi ikke kan leve med forskjellene. Likevel er det nødvendig at menigheter og trosfrender forholder seg fornuftig og rimelig i forhold til hverandre, slik at menighetens felles problemer og oppgaver løses. Spørsmålet blir hvilket minimum av enighet som må være tilstede for å bevare enheten og finne felles strategier som kan bidra til vekst og fremgang. Det er mer og mer nødvendig i et kirkesamfunn som stadig synker når det gjelder medlemsoppslutning.

Kan hende er denne artikkelen mer et debattinnlegg og uttrykk for ulykkelig kjærlighet, enn en analyse. Under alle omstendigheter er det et lite påaktet område, men det trenger en seriøs drøfting. Vi har også det bibelske perspektivet: De nytestamentlige forfatterne bruker ganske mye energi på å understreke hvor viktig den kristne enhet er. Det er nok å nevne Apostelkonsilet i Jerusalem (Apgj 15), Jesu øversteprestelige bønn (Joh 17) og Paulus' understreking av enheten i Gal 3,27: «Dere er alle én i Kristus Jesus.» Troen er en relasjonell størrelse, og skaper derfor fellesskap, menigheten. Strukturene i menigheten må begrunnes i budskapet om den oppstandne Herre (Matt 28,18–20; Luk 24,44–48; Mark 16,16).

Kanskje mangfoldet er en positiv mulighet? Men uenighet og splittelsestendenser er ifølge bibelsk tenkning en synd – for Det Nye Testamentes (NT) forfattere var kristen enhet et viktig tema, selv om NT jo selv fremviser en betydelig grad av mangfold i praksis og teologisk betoning. I følge Johannes 17 er kristen enhet nærmest aksiomatisk når det gjelder å forkynne evangeliet for verden.

FRIHET OG SAMARBEID

Uoverensstemmelser innen menigheter og mellom menigheter er et utbredt fenomen blant baptistene i dag. Generalsekretær Denton Lotz i Baptistenes Verdensallianse (BWA) skrev allerede i 1996 om problemet i april-juni-nummeret av *Baptist World* (side 3: «A Home for every Baptist ... Where love fills everyone»). Han beskriver der uenigheten som finnes i baptistmenigheter og baptistsamfunn over hele verden og på alle kontinenter. Han peker på de følgende spørsmål som særlig splittende: (1) Uenighet om den karismatiske bevegelse (2) Stammekonflikter (3) Misjonsstrategier og metoder (4) Kontroll med finansene (5) Teologisk uro når det gjelder å tolke Skriften (6) Kvinnelige pastorer (7) Betydningen av menneskets seksualitet (8) Lederskap, demokrati eller autokrati (9) Gudstjenestestil og musikk (10) De unges måter å uttrykke sin tro på. Listen kunne forlenges, skriver Dr. Lotz.

Jeg skulle tro at vi kjenner igjen disse områdene også blant oss. Noen av dem truer med å splitte menigheter og kirkesamfunn. Det antyder hvor alvorlige og dype konfliktene er. Det kan man ikke leve med, om vi vil være tro mot enheten i Jesu legeme.

Dr. Emmett V. Johnson presenterte på BWA-kommisjonen for lærespørsmål og mellomkirkelig samarbeids møte i Hong Kong i 1996 et foredrag om disse spørsmålene, enhet og mangfold, under tittelen «E pluribus unum» (gjengitt i *Baptist Faith and Witness*, Bok 2, McLean 1999). (Johnson er pastor i American Baptist Churches USA, og var 1995–2000 en av visepresidentene i BWA.) Han understreker at individuell *frihet* er et nøkkelord for baptistisk trosoppfatning, men at dette skaper problemer for vår ekklesiologi: «Freedom is our defining term,» slår han fast, og nevner fire slike definerende friheter: Menighetens frihet, religionsfrihet, sjelens frihet, Bibelens frihet.

Frelsen er av individuell natur og det er en individuell erfaring. Det

følger at enhver har frihet til å fortolke Skriften, samvittighetsfrihet, slutte seg til en fri menighet og praktisere religionsfrihet. Samtidig har kristenlivet en fellesskapsside: Frelsen er ikke fullstendig før en person blir del i en lokal og synlig sammenslutning av troende. Man kan ikke være knyttet til Kristus, som er Hodet, uten samtidig å være knyttet til hans Legeme, menigheten. Det er denne fellesskapssiden som kommer så sterkt til uttrykk i Apgj 2,41–42 – *koinonia* – kommunion, fellesskap. Dette ble et kjennetegn ved den nytestamentlige menigheten, til de grader at Paulus i Rom 12,5 sier at vi er «*hverandres lemmer*».

De første baptistene ga til og med avkall på noe av sin personlige frihet for å være del i et lokalt fellesskap, de inngikk en pakt med Gud og hverandre da de dannet de første menighetene i dette landet. «Vi forbinder oss til å vandre til sammen i Kristi kjærlighet, å strebe etter denne menighets fremgang i kunnskap, hellighet og fred,» skrev man i min hjemmemenighets pakt da den ble stiftet i 1876. De satte seg høye mål for sin kristne tro. I denne sammenheng må en si at den rett til konformitet som menigheten tydeligvis hadde, ikke alltid var av det gode sett med dagens øyne.

Poenget er imidlertid at den enkelte faktisk ga avkall på sin frihet til fordel for fellesskapets avgjørelser. Sjelenes frihet, retten til å komme til Gud uten å gå gjennom noen menneskelig mellommann, er der alltid. Retten til å lese Skriften og søke å bli opplyst av Den Hellige Ånd om hva Skriften betyr i mitt liv, den avkortes ikke. Men i pakten søker man sammen å finne Kristi vilje som et troens legeme, og det innskrenker den personlige individualistiske friheten. Korporative beslutninger må fattes til fordel for selve saken, som er at Kristus skal bli oppfattet og hørt i verden (Joh 1,18); 1 Joh 4,12). De er i hvert fall åndelig og moralsk i utgangspunktet bindende for hver enkelt i fellesskapet.

Det er slike beslutninger på ulike spørsmål som så lett fører til splittelse i menigheten, sier Johnson. Når det gjelder unioner og samfunn påpeker han at muligheten for et samfunn til å utelukke en menighet fra samfunnet sjelden er brukt. Det er rett også, mener han, fordi beslutninger ikke skal skje ved makt fra et kirkelig system eller de lærdes avgjørelser. Eksklusjonsparagrafer må finnes i et baptistsamfunns og en menighets statutter. Når det gjelder menigheter, skal det mye til for at den brukes. Alvorlig fraksjonsvirksomhet og stort avvik på læren om for eksempel menigheten, kan være grunn.

Johnson kjemper for at menigheter skal holde sammen i det han kaller «The Associational Principle». Det er for så vidt det samme som Paul Beasley-Murray nevner i sin bok *Radikale kristne*. Det innebærer at læren om menighetens autonomi ikke er rendyrket hos oss. Det innebærer gjensidig økonomisk støtte, å ha pastorer og andre tjenester sammen, overføre medlemmer mellom menighetene, delta i nattverden hos hverandre, og så videre.

Men samtidig skal ikke en menighet kunne gjøre akkurat som den vil i forhold til det nasjonale kirkesamfunnet. Et kirkesamfunn er «the necessary expansion of Christian fellowship, and necessary manifestation of the church visible. The local congregation is not truly a church if it lives an entirely separate life» (=Et kirkesamfunn er en nødvendig forlengelse av det kristne fellesskapet, et nødvendig uttrykk for den synlige kirke. Den lokale forsamlingen er ikke en sann menighet om den lever sitt liv helt adskilt fra andre, etter Johnsons mening (Johnson 1999:56f)).

Han mener ekskommunikasjon eller utelukkelse av en menighet fra kirkesamfunnet bare bør brukes i spørsmål om

- alvorlig heresi eller vranglære, siden heksejakt står i motsetning til vår frihet.
- Det forutsettes at en menighet ønsker fellesskap og vil samarbeide med kirkesamfunnet.

Johnson siterer dr. Penrose St. Amant (artikkelen «Baptist Pluralism and Unity» i boken *Baptists and the American Experience*, red. James Wood, Valley Forge 1976) på at man skal være forsiktig med ekskommunikasjon siden det som oppfattes som alvorlige teologiske strids-emner i én tid, kan anses for ubetydeligheter i en annen.

Hva er det så som utgjør kjernen i det fellesskapet av menigheter vi kaller Baptistsamfunnet? Først og fremst må vi akseptere forskjeller som en «way of life», som uttrykk for hvordan vi er, i baptistbevegelsen. Men enhet og mangfold kan forenes, sier St. Amant. Han peker på tre muligheter:

- En gjensidig støttende relasjon
- En påtvunget enhet som knuser mangfoldet
- Et mangfold som oppløser enheten

Det er den første måten som er baptistenes. Enhet uten mangfold betyr tyranni, elitens tyranni – under dem som teologisk lager reglene og som sosialt hersker og påtvinger enighet. Mangfold uten

enhet betyr anarki, anarkiet hos individualister som forkaster enhver regel og teologisk retningslinje.

Nå er det naturligvis lettere i teorien å snakke om mangfold og enhet som gjensidig støttende og berikende, enn det er å gjennomføre det i praksis. Det betyr en viss balansering og blanding av *lojalitet* og *frihet*. Det vi trenger, er ikke konfrontasjon, men samråding, ikke ubøyelighet, men fleksibilitet, ikke doktrinære krav, men kjærlighet, ikke splittelse, men forsoning, ikke eksklusjon, men inkludering, ikke ostrakisme (bortvising), men åndelig velkomst av hverandre.

Tro, frihet og broderkjærlighet er ord som har gjennomstrømmet hvert kapittel i baptistenes historie. Ingen av dem bør stå alene. Sier vi bare *tro*, så kan det bety en trosbekjennelse som alle må si seg enig i; setter vi *friheten* alene, så betyr det en sentrifugal kraft som oppløser all enhet; broderkjærlighet betyr en følelse av å høre sammen både i tro og frihet, den ånd som forsterker vår en(ig)het, og hvor vi søker å lære av våre forskjeller.

Når det gjelder autoritet, så er vi enige om at Jesus Kristus er den suverene. Hans autoritet er preget av grunnholdningen som heter kjærlighet. Vi holdes sammen av vår felles hengivelse for ham. Vi har også det som kan kalles «baptistiske kjennetegn», våre tradisjoner og særegenheter, som hører med når vi former det som står *sentralt* i vårt liv. Det er når vi beveger oss bort fra det sentrale henimot omkretsen at uenigheten og splittelsen trives.

Johnson siterer Daniel Weiss, tidligere genralsekretær i American Baptist Churches USA, som i et foredrag har pekt på at baptistene også har et *verdihierarki* formet som en pyramide. Jo høyere opp mot spissen i trekanten du kommer, desto smalere er toleransen for teologisk mangfold. Noen av spørsmålene blir opphøyet til nivåer som ikke gjenspeiles i Bibelen. Det skulle være interessant å sette seg ned som menigheter og lage en slik verdipyramide sammen. På et eller annet nivå ville vi sikkert bli uenige. Men dersom vi bekjenner med vår munn at Jesus er Herre, og tror i vårt hjerte at Gud har oppreist ham fra de døde, da kan vi også bli enige om å være uenige, og vi kan gi hverandre rett til å ta feil. Til sist nevner Johnson noen skriftsteder som støtte for assosiasjonsprinsippet, 1 Kor 1,10.11.12.

Til sist i sin artikkel siterer så Johnson dr. James Dunn i Washington: «Free and faithful Baptists are found with an open Bible and an open mind.» (= Frie og trofaste baptister har en åpen Bibel og et åpent sinn).

FORSKJELLER BLANT BAPTISTER I NORGE?

Behovet for å markere sterkere det som binder norske baptister sammen, synes å ha gjort seg mer gjeldende ut over på 1990-tallet enn tidligere, etter hvert som forskjellene ble utdypet. Man fikk en tydeligere markering av spørsmålet: «Hva er det egentlig å være baptist?» Noe av det som kom ut av identitetsstyrkende litteratur internasjonalt, ble begrunnet med endringene i samfunnet hen imot større samarbeid over landegrensene. Det ble fra midten av tiåret utgitt bøker og hefter om baptistisk identitet også i Norge, bl.a. et studiehefte over en europeisk trosbekjennelse (*Å være kristen i dag*, Baptistisk kristendomstolkning 1995), og *Radikale kristne* i år 2000. Etter reaksjonene å dømme er man tydeligvis ikke enige om hva baptisme er for noe her hos oss heller. Men *Baptistene – tro og liv* som kom i 1976, var tydeligvis ikke nok lenger. Grunnen til at spørsmålet ble akutt, er nok dels at mangfoldet holdt, og holder, på å splitte menigheter og kirkesamfunn, og dels at man har så forskjellige oppfatninger om hva enheten består i. Kanskje også de økumeniske kontaktene og bestrebelsene på den ene siden og nye karismatiske konstellasjoner på den annen, og i tillegg ulike nye gudstjenesteformer aktualiserer spørsmålet.

Jeg vil påstå at mangfold i utgangspunktet er positivt. Det Norske Baptistsamfunn har antatt som «verdigrunnlag» en trosbekjennelse utarbeidet på 1990-tallet av den europeiske baptistføderasjon (EBF). (Det forbausende er at man ikke vil bruke ordet «trosbekjennelse» om det, slik det gjøres i andre land) Der har man i artikkel 11 forsøkt å sette ord på åpenheten i forhold til andre troende. Den peker på Kristus som troens sentrum, og sier om forskjellen i oppfatninger: «...følgelig aksepterer vi de forskjeller som finnes blant oss.» I «forklaringen» eller den nærmere presiseringen heter det: «Samtidig har baptistene oppfordret til åndelig frihet innen sine menigheter. Innenfor rammen av troskap mot Kristus og en bredere baptistisk identitet, har de ønsket velkommen og akseptert ulikheter i synspunkter og en mangfold av kristen praksis.» Det betyr at man faktisk, om ikke nettopp oppfordrer til, så i hvert fall åpner muligheten for å se positivt på at det er store variasjoner i virksomhetsform og synspunkter i menighetene. Man ønsker med andre ord å være inklusiv. Man mener det er viktig å lære av hverandre.

Dette er den klassiske konflikten i en menighet som består av troende mennesker, og bare dem: Hvor går grensen, eller hvor åpen/

lukket skal man være i forhold til omverdenen? Den mest lukkede form er vel synspunktet at man skal ha minst mulig kontakt med synden og verden. Er man baptist, skal man være det helt og fullt, og dermed også leve hele sitt sosiale liv innenfor menighetens nettverk og delta i mest mulig aktivitet der. Den mest åpne form er vel fremmed for oss, folkekirketanken: Alle i et gitt geografisk område hører med i menigheten (sognet) så sant de ikke gir beskjed om noe annet. Vi må i hvert fall være så åpne og mottakelige for nye medlemmer og ha så lave terskler at vi er i stand til å kommunisere og evangelisere. Samtidig må vi ha noen faste kjennetegn som skaper identitet og samhold innad i menigheten, som kan virke som lim mellom mennesker med ulike interesser og oppfatninger.

Jeg har også i andre sammenhenger fremhevet at dette mangfoldet av oppfatninger blant de troende og aktive, i utgangspunktet er positivt og kan utnyttes til velsignelse. Det handler nemlig både om Guds nådegaver, åndelig innsikt og demokrati i menighetsmøtet. Det kan nok oppfattes som demokrati når man vinner en avstemning. Men man kan også se demokratiet som enkeltmedlemmenes ansvar i å bidra til fellesskapets vekst ut fra den innsikt og de åndsgaver Gud har gitt den enkelte. Sammen finner vi altså Guds vilje. Det fordrer naturligvis at vi tar menighetsmøtet mer på alvor, som menighetens hjerte, og at vi har en positiv vilje til samhold. Og at man tilstreber felles standpunkt.

Det finnes noen grunner til at forskjellene er som de er mellom menighetene. Den viktigste er medlemmene. Hvem er det som faktisk utgjør den aktive delen av medlemsmassen? Det følger at menigheten i stor grad blir preget av de kristne oppgavene disse ser og de verdiene og den kultur i vid forstand som ligger der, dels hos medlemmene, dels i organisasjons-strukturen og dels hos lederskapet. Når det gjelder kultur og verdier, kan disse ses i relasjon til de mål som menigheten setter seg for sitt arbeid, det vil igjen påvirke identiteten.

GRUNNLEGGENDE LÆRE- OG LIVSFRIHET

Grunnleggende for oss er hver menighets frihet til å forme sin virksomhet på grunnlag av de normer og modeller som finnes i Det Nye Testamente. Læreautoriteten ligger i Kristus, Bibelen og menighets-

møtet, og i den rekkefølge, ikke i noe overordnet kirkelig organ, som for eksempel Det Norske Baptistsamfunns landsmøte (det er en av grunnene til det jeg i en annen sammenheng har skrevet mot navneskifte til «Baptistkirken i Norge»), predikantmøtet eller trosbekjennelser. Jeg skulle tro at vegringen mot påtvunget autoritet, er hovedgrunnen til at man kaller EBF-bekjennelsen for «verdigrunnlag» og ikke trosbekjennelse. Vi vil ikke ha noe formulert forpliktende ved siden av Bibelen.

Det har *ikke* vært noen sterk enhetlig dogmatisk eller læremessig bevissthet hos oss den siste generasjonen. Unntaket har vært dåpen, i hvert fall *formalt*, hvor man faktisk har sett kimen til en splittelse i dag. Noen menigheter har faktisk ikke vanlig baptistisk dåpspraksis som medlemskapskriterium. Det ble bestilt en utredning om spørsmålet fra Baptistenes Teologiske Seminar, som Hovedstyret skulle bruke til behandling av saken på landsmøtet, men den er ikke sluttført ennå. Også i kollegiet er det dogmatisk uenighet, blant annet forskjeller i synet på dåpens betydning (er den et sakrament eller ikke?).

Merkelig nok har dåpssynet egentlig ikke spilt noen stor rolle i menighetenes forkynnelse og det praktiske menighetsarbeid. Der arbeider man heller med konkrete «målformuleringer» for arbeidet, som om det var snakk om en sekulær organisasjon eller bedrift. Og man måler menighetens suksess ut fra hvor mange av målformuleringene som blir oppfylt. Tradisjonelt skal kallet til omvendelse stå sterkt i gudstjenester og møter, men det har heller ikke vært fremtredende hos oss i de siste årene. Det har blitt erstattet med en aktivitetskristendom, og man har stolt på at junior- og ungdomsleirene og bibelgrupper har rekruttert nye medlemmer. Så har man fått en mer allmenn frikirkelig/lavkirkelig forkynnelse (av pietistisk type). Nå opplever man krise i barne- og ungdomsarbeidet, og en klar tilbakegang for alle frivillige aktiviteter. Så er man blitt mer en «gudstjenestefeirende forsamling», med litt karismatikk og litt liturgi (Taize), mer nattverd (Thomasmesser), og med ulike typer lystningsseremonier.

KONFLIKTER, MOTSETNINGER OG OPPLØSNINGSTENDENSER

Kanskje vi nå skal se på noen av de andre mulige årsakene til konflikt og oppløsning i menigheten og i Baptistsamfunnet. Forhåpentligvis

kan det vekke debatt og ettertanke. Målet må være å snu tendensen til oppløsning.

1. Det er for lite som binder oss sammen

Før hadde vi felles predikantutdannelse som omfattet de aller fleste predikantene, felles sangbok, alle leste Banneret, Litteraturselskapet var en viktig arbeidsgren, vi hadde en felles ytre misjon ledet av en sekretær som besøkte menighetene og personlig skrev om det i notiser i Banneret. Og vi hadde en mer eller mindre felles møteliturgi som man kjente igjen hvor man enn kom i landet. En felles kristelig (lavkirkelig) kultur, altså.

I dag kommer mange predikanter fra andre kirkelige sammenhenger og har andre fromhetsidealer og forbilder enn de tradisjonelle, man bruker lysark og andre sangbøker enn *Lovsyng Herren, Banneret* rapporterer ikke mye om det som skjer i menighetene og det som er felles, og virker derfor ikke som lim mellom oss, Litteraturselskapet gir ikke ut bøker, menighetene har sine egne prioriterte misjonsprosjekter, til dels på siden av fellesarbeidet (Det gjør det felles misjonsarbeidet mer avhengig av offentlige midler). Generalsekretæren arbeider og reiser rundt som ingen før ham, men visjonene og prosjektene han presenterer, drukner i andre saker – han må megle og løse konflikter, og peke på hvordan den lokale menighet må arbeide for å overleve – og så blir han på den annen side presentert med krav fra menigheten, både av teologisk og økonomisk art. Også blant oss blir det påstått at avstanden mellom sentrum og periferi er stor.

Hva fører dette til? (a) Stor frihet i ulike retninger side om side åpner for mulige kollisjoner, blant annet uavlatelig kamp i ulike fora om innflytelse og makt. (b) Skal man klare å leve med dette, må man være innstilt på å dele makten med andre interessegrupper og teologiske retninger, og innrette seg etter vedtatte felles spilleregler, med respekt for legitime interesser og fattede vedtak. Både mindretall og flertall må rette seg etter demokratiske spilleregler.

2. En arv av baptistisk tradisjon

Samtidig bærer vi med oss *en arv av baptistisk tradisjon*, historisk, sosialt og teologisk, og vi former en tradisjon som blir del i et levende kristent fellesskap der igjen nye tradisjoner formes. Tradisjonene våre

bærer frem det som preger oss som kristent fellesskap, og grunnleggende vurderinger med utspring i en bestemt virkelighetsforståelse. Men dette fellesskapet lever også av Bibelen som tolkes inn i en konkret menneskelig virkelighet innenfor og utenfor menigheten. Denne tradisjonen har blant annet etiske, sosiale og teologiske normer som sikrer vår tilhørighet, kan kalles vår autoritative horisont (jfr Johannessen, *Tidsskrift for teologi og kirke* 2000, 277ff). Et visst mål av fellesskap er nødvendig for samarbeid.

3. Hvordan håndtere pluralismen?

Denne pluralismen innenfor en menighet, mellom menigheter, og mellom menigheter og sentralledelse kan antakelig bare fjernes dersom hovedstyret er villig til å bruke sine sanksjonsmuligheter, (a) økonomi: ingen støtte til menigheter og pastorer som går sine egne veier og er illojale, og (b) pastorer fra andre sammenhenger godkjennes ikke uten etter nøye prøving og kursing, mens pastorer som opplevs illojale fratras godkjenningen, og (c) eksklusjon av avvikermenigheter. Det er omtrent utenkelig at dette skal kunne bli virkeligheten i vårt knøttlille kirkesamfunn.

HVA BESTÅR FORSKJELLENE I?

Kanskje skulle vi våge å identifisere noen av forskjellene som plager oss, og som jo er nevnt i sitatet fra Denton Lotz i begynnelsen av denne artikkelen.

1. Teologisk grunnsyn

Her er det nok å henvise til bibelsynet. Det er ikke bare i Southern Baptist Convention i USA at fundamentalismen har grepet om seg. Uttalelsen fra predikantkonferansen i Baptistsamfunnet i 1966 gav uttrykk for bibeltroskap, en viss biblisme, men også historisk forskning. I dag er vi i praksis uenige om det meste, for eksempel representeret ved bruk av ulike bibelutgaver. Å bruke mange bibelutgaver kan svekke Bibelens autoritet. Den autoriserte Bibelen som vi bruker, er Det Norske Bibelselskaps, der vi er medlemmer. Den alene bør vi bruke i menighetens offentlige sammenhenger. Alle andre må være supplementet som vi bruker i vårt studérkammer. Noen versjoner er dessuten unødvendige (King James på norsk, for eksempel, og den

som Bannerets redaktør arbeider for å utbre). Det grunnleggende standpunkt om Skriftens ufeilbarlighet som noen hevder, finner vi ikke i Skriften selv, men det er blitt enda et dogme som vi hevder i tillegg til Skriften alene.

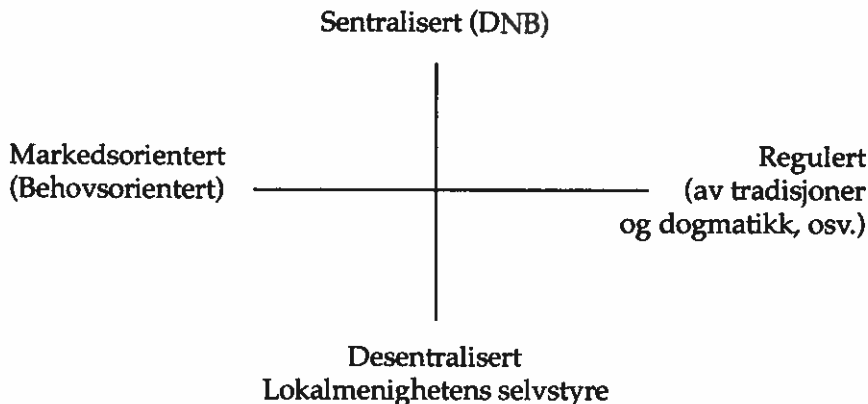
2. Ulikt syn på etiske spørsmål

Etisk ulikt syn er reelt, og kan virke splittende. Det gjelder for eksempel om man skal ta imot samboere som medlemmer. Det gjelder også anerkjennelsen av homofilt partnerskap. Det første er antakelig mer utbredt enn det siste i våre menigheter. Som debattermaer må vi regne med at de kommer til å fortsette. Men noe av debatten er til dels lite konstruktiv og kanskje også preget av en viss kirkepolitisk posisjonering mer enn åpen teologisk samtale (jfr Heiene, *Kirke og Kultur*, 3/2001)

3. Ekklesiologiske, organisasjons- og ledelsesteoretiske forskjeller

Ekklesiologiske, organisasjons- og ledelsesteoretiske forskjeller finnes blant oss. Vi må ta et kristologisk utgangspunkt for forståelsen av menigheten og hva det vil si å være i Kristus. Vi begynner med oppstandelsen, og fortsetter med en fremstilling av hans nærvær i dag, som er både autentisk og relevant. Når vi sier at vår fremste autoritet er Jesus, betyr det at Jesus, og bare han, har vist oss hvem Gud er. I siste instans er all autoritativ kunnskap om Gud basert på at han selv har åpenbart seg i historien. Uten denne forutsetning ville teologien være meningsløs. I vår sammenheng vil det kunne bety å akseptere økumeniske menigheter, hvor kriteriet for medlemskap er troen alene. Det vil også kunne bety å akseptere menigheter med en annenledes lederstruktur enn den vanlige og demokratiske.

Dette gir følgende fire ulikheter mellom menigheter, dimensjoner og muligheter for liv og virke etter ulike organisasjonsmodeller:

Hvor plasseres baptistmenigheten din?

TIL AVSLUTNING

La oss summere opp, og ikke alle punktene nedenfor er behandlet i denne korte artikkelen. De må likevel med som antydninger om punkter som er viktige når det gjelder den lokale menighet. Andre sider, som er nevnt av Denton Lotz, er ikke nevnt, men burde med i en videre drøfting.

1. Menigheten lever i Kristus. Han er hode.
2. Menigheten som organisasjon er regulert av troslæren og sedvanen.
3. Den enkelte troende har et personlig ansvar for fellesskapet.
4. Ansvar for menigheten er lokalt, menighetsmøtet.
5. Ledelsen er dels profesjonsbasert (pastor) og dels frivillig og delt (menighetsråd).
6. Både ledelsen og alle medlemmene er ansvarlig overfor menighetsmøtet.
7. Menigheten skal vise lojalitet overfor Baptistsamfunnet (se nedenfor).

Når det gjelder menighetenes forhold til Det Norske Baptistsamfunn, vil jeg peke på følgende:

1. Samarbeidet må være frivillig. Voluntarismen er grunnleggende for oss. Det blir et åndelig og moralsk ansvar å vise lojalitet. Enhet kan ikke skapes ved tvang.

2. Vi har en tradisjon for mangfold. Vi har en tradisjon for å benekte det kristne enhetssamfunnets livsrett, vi har hevdet samvittighetsfrihet og religionsfrihet helt siden Thomas Helwys gikk i fengsel tidlig på 1600-tallet.
3. Ikke alle menigheter trenger å ha lik organisasjonsstruktur for å være med i fellesskapet. Vi har en tendens til å gjøre organisasjonsstrukturen til en endegyldig rettesnor (med hensyn til størrelse, kompleksitet og formaliseringsgrad). Vi må i en viss grad være villig til å akseptere endringer. Forandringer kan i seg selv gi positive effekter. Vi må heller ikke forveksle våre demokratiske prinsipper med byråkrati og formalisme.
4. Orientering mot et felles gode. Saken er ofte at vi er uenige om strategi, mer enn målet. Vi kan velge en av to strategiske veier: Ulikhet eller likhet. Med ulikhet mener jeg for eksempel at vi for å få folk til kirken, kan satse på det folk gjerne oppfatter av det hellige, det høytidelige, sakrale – det som skaper fascinasjon, for eksempel lystenning, salmesang, liturgi. Men vi kan også servere folk det hverdagslige, det de kjenner igjen, det de forventer, en trygg og populær populisme, bestemt av markedets konsumentbestemte smak, eller en sceneopptreden der alt skjer på plattformen og forsamlingen er publikum.

Vi må praktisere enkelttroendes fundamentale rett og frihet å uttrykke sin tro innenfor fellesskapet – men på en slik måte at det skjer under hensyn til andre individers rettigheter og tilsvarende frihet – ellers blir det en undergravingsvirksomhet som ikke er bra. Altså en viss selvdisciplin og begrensning.

Men vi trenger altså noen felles arenaer for å kunne arbeide sammen. Vi må kunne argumentere forståelig med hverandre og være villig til åpent å rettfærdiggjøre standpunkter og valg, altså en viss felles forståelseshorisont og felles spilleregler.

Samarbeid er nødvendig: Under troskap mot Kristus, den Kristus som har slått seg ned blant oss og ikledd seg våre former og vår egenart. Han har gitt oss sitt liv. Men vi må videre holde fast ved at Kristus er den samme i alle tradisjoner: Golgatas Kristus, gravens og oppstandelsens Kristus (jfr. *Matta_al_Miskîn*).

